

Remiss. Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk SOU 2020_66

Region Skåne har som remissinstans och regionalt utvecklingsansvarig aktör (RUA) med intresse tagit del av betänkandet (SOU 2020:66) *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (KLIVA)* och lämnar härmed följande remissvar.

Region Skåne delar behoven av att förbättra kvalitet, genomströmning och övergångar inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och sfi i kombination med annan utbildning (dir 2018:73). Den kommunala vuxenutbildningen har stor betydelse för den regionala kompetensförsörjningen och sfi utgör en viktig avstamp i nyanländas utbildningsmöjligheter och inträde på arbetsmarknaden. Som regional utvecklingsaktör (RUA) ser Region Skåne utvecklingen av sfi som en viktig del i att bygga en stark kunskapsregion ihop med kommuner, lärosäten, folkhögskolor och övriga utbildningsaktörer för att stärka sysselsättningen, höja utbildningsnivåerna och främja det livslånga lärandet.

Region Skåne har valt att svara på de delar av betänkandet som har särskild relevans för det regionala utvecklingsuppdraget.

Sammanfattning

Region Skåne instämmer i huvudsak med utredningens förslag som är väl avvägda och bildar ett helhetsgrepp för att stärka sfi. Däremot efterfrågas fler förslag på hur den regionala samverkan kan öka inom sfi i kombination med yrkesutbildningar. Regionerna bör få ett tydligare uppdrag för att stärka det regionala perspektivet på sfi-utbudet och kan som RUA ta ett sådant ansvar gentemot KSA-funktionen. Region Skåne menar även att frågan om betygsrätt för sfi på lärosäten bör utredas närmre.

Sfi för akademiker på lärosäten

De kommentarer som anförs i nedanstående stycke härrör från betänkandets kapitel:

4.6 Överväganden om utökat uppdrag för andra aktörer

4.6.1 Sfi för akademiker vid lärosäte

Utredningen har främst haft fokus på sfi som del av den kommunala vuxenutbildningen. Region Skåne menar att ett systemperspektiv där även övriga sfi-aktörer (folkhögskolor) och potentiellt nya (lärosäten) skulle behöva inkluderas i en dialog kring hur sfi kan utvecklas i rätt riktning. Utredningen anser att förslaget om sfi på lärosäten saknar dokumenterade resultat och inte har den nationella tyngd som krävs för att lyfta frågan. Istället hänvisas till lokala samverkanslösningar mellan kommuner och lärosäten, vilket riskerar skapa otydlig ansvarsfördelning och ett lapptäcke av lösningar som inte gynnar den enskilde individens etablering. Region Skåne menar att det utvecklingsprojekt som har genomförts tillsammans med lärosätena har visat på stora möjligheter att förlägga sfi på akademisk nivå på högskola eller universitet. Syftet med önskat uppdrag är att skapa en utbildning som är särskilt anpassad till nyanlända akademiker. Högskolor och universitet är bäst lämpade att tillgodose denna målgrupps specifika behov av relevant kompetens i svenska som ämne, det akademiska språkbruket och möjligheter till snabbare studietakt. Det är också betydelsefullt att individer tidigt erbjuds relevant vägledning och validering för akademiker. Denna kompetens finns inom högskolesektorn och bör integreras i ett framtida uppdrag.

Utifrån ovanstående anför Region Skåne att:

Frågan om betygsrätt för sfi på lärosäten bör utredas närmre.

Kommunalt språkansvar (KSA)

De kommentarer som anføres i nedanstående stycke härrör från betänkandets kapitel:

- 6.3 Förslag om KSA
- 6.3.1 En KSA-funktion ska inrättas
- 6.3.2 Det ska finnas en handlingsplan för KSA-arbetet
- 6.4 Rätten att studera sfi i annan kommun
- 6.5 Tidsbegränsad rätt till sfi

Inrättandet av ett kommunalt språkansvar (KSA) tolkas främst vara en åtgärd för att säkerställa kommunernas efterlevnad i att nå och motivera fler till fullföljda sfi-studier. Förslaget är således bra men det utökade ansvaret måste också kompenseras av en statlig finansiering till kommunerna på både kort och lång sikt.

Region Skåne ser att KSA-funktionen även skulle kunna spela en roll för att stärka regional samverkan inom sfi i kombination med yrkesutbildningar. Betänkandet lyfter KSA som en möjlig resurs i det avseendet. Funktionen blir framför allt viktig för att genom ökad samverkan möjliggöra ett bredare sfi-utbud. Regionerna skulle i egenskap av RUA kunna möta upp ett sådant

kommunalt ansvar på regional nivå inom ramen för kompetensförsörjningsuppdraget och de regionala kompetensplattformarna.

Betänkandet lyfter fördelarna med sfi som integreras med yrkesutbildningar – det som i Skåne kallas för Yrkes-sfi. För att kunna erbjuda ett anpassat utbud inom Yrkes-sfi är regional samverkan direkt avgörande men tyvärr ser vi som RUA en tydlig tendens till att rörligheten minskar och studerandes möjligheter att läsa utanför den egna kommunen begränsas. Ett ökat antal elever når inte de grundläggande kraven för Yrkes-sfi som vanligtvis ligger på nivå C eller D. När elevunderlaget minskar kan inte heller de utbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden påbörjas.

Förslaget om rätten att studera sfi i en annan kommun vid redan påbörjad yrkesutbildning i den kommunen är i dock ett steg i rätt riktning.

Region Skåne tror även i enlighet med utredningen att en tidsbegränsning av rätten till sfi till fyra år underlättar planeringen i kommunerna och skapar fler incitament för de studerande att slutföra utbildningen. Att motivera till att fullfölja och i vissa fall återgå till studier upp till nivå D under denna tidsperiod kan i flera fall vara ett bra förslag. Allt för många nyanlända går igenom delar av sfi-utbildningen utan att förvärva tillräckliga språkkunskaper för deltagande i samhälls- och arbetslivet. Samtidigt bör tilläggas att över hälften av eleverna som avbryter sfi i förtid har mer än tio års utbildningsbakgrund. En förklaring till avhoppet bör ligga i att sfi inte upplevs som tillräckligt relevant för att slutföras. En annan förklaring kan ligga i svårigheter att kombinera sfi med arbete eller den specifika livssituationen.

Vidare vill Region Skåne uppmärksamma det systemfel som uppstår när i detta fall målsättningarna med den kommunala sfi-verksamheten kolliderar med Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag som syftar till att påskynda inträde på arbetsmarknaden och i förlängningen målgruppens självförsörjning. I praktiken innebär det att individen kommer i kläm mellan de olika insatserna. Behovet av att kunna kombinera sfi med arbetslivet är således stort vilket ställer krav på huvudmännens möjligheter att erbjuda flexibla och varierade studieformer.

Utifrån ovanstående anför Region Skåne att:

Förslagen 6.3, 6.3.1 och 6.3.2 tillstyrks, med tillägget att KSA bör få ett förtydligt uppdrag gällande regional samverkan kring sfi i kombination med yrkesutbildningar.

Förslag 6.4 och 6.5 tillstyrks.

Vägledning och studieplanering

De kommentarer som anförs i nedanstående stycke härrör från betänkandets kapitel:

7.4 Utredningens förslag och bedömningar om studie- och

yrkesvägledning och individuell studieplan

Utredningen förslag om en obligatorisk kartläggning på modersmål av nyanlända elevers kunskap och litteracitet är välkommen för att säkerställa korrekt nivåplacering. Förslaget om en individuell progressionsplanering (IPP) blir särskilt viktig att följa i förhållande till förslaget om fastställd kurstid. Region Skåne vill även betona vikten av att den kommunala vägledningen alltid utgår från individens behov och förutsättningar och även inkluderar möjligheten att läsa sfi på folkhögskola.

Utifrån ovanstående anför Region Skåne att:

Förslaget tillstyrks.

Fastställd kurstid och verksamhetspoäng i sfi

De kommentarer som anføres i nedanstående stycke härrör från betänkandets kapitel:

8.1 Förslag om fastställd kurstid och verksamhetspoäng i sfi

Förslaget om fastställd kurstid och verksamhetspoäng är bra för att möjliggöra uppföljning av resultat och progression på individ- och verksamhetsnivå och i förlängning för en ökad likvärdighet på inom sfi ur ett nationellt perspektiv. Den obligatoriska kartläggningen och individuella progressionsplaneringen (IPP) som föreslås i 7.4 utgör dock ett viktigt instrument för att säkerställa en fortsatt nivå- och individanpassning i ett mer standardiserat system.

Utifrån ovanstående anför Region Skåne att:

Förslaget tillstyrks.

Digitala studieformer

De kommentarer som anføres i nedanstående stycke härrör från betänkandets kapitel:

9.7 Utredningens förslag om distansundervisning

Utredningen föreslår att sfi på distans enbart ska erbjudas enligt elevens önskemål och särskilda behov. Det är viktigt att sfi på distans enbart erbjuds elever som kan tillgodogöra sig utbildningen. Dock är insatser för att stärka den digitala kompetensen hos målgruppen är viktiga. På de lägre studienivåerna är en reglering av distansstudier relevant för att förhindra kostnadseffektiva lösningar med låg kvalitet. På de högre studienivåerna bör dock delar av sfi-utbildningen kunna erbjudas på distans. Uppfattningen av distansundervisning och digitala studieformer som motsatsen till samarbete och gemensamt lärande kräver viss nyansering. Förslaget om att ge Skolinspektionen i uppdrag att göra en kvalitetsgranskning av distansutbildning inom sfi är således välkommen.

Utifrån ovanstående anför Region Skåne att:

På de högre studienivåerna bör delar av sfi-utbildningen kunna erbjudas på distans.

Lärcentrum spelar en viktig roll för distansstudier och bör stärkas ytterligare som resurs för att öka den digitala kompetensen hos sfi-studerande.

Förslaget tillstyrks i övrigt.

Kompetens

De kommentarer som anförs i nedanstående stycke härrör från betänkandets kapitel:

11.4 Förslag om kompetensutvecklande insatser
11.4.4 Generella och riktade insatser ska utvecklas

Utredningen betonar betydelsen av regional samverkan för ökad kvalitet, likvärdighet och ett bredare utbud inom den kommunala vuxenutbildningen och sfi. Som RUA ser vi positivt på förslaget om regionalt riktade kompetensutvecklingsinsatser inom prioriterade områden. Region Skåne ser stora möjligheter att med stöd av Skolverket och med utgångspunkt i den regionala plattformen Kompetenssamverkan Skåne (KoSS) bidra till samordningen av dessa insatser i samråd med kommuner och övriga regionala aktörer.

Utifrån ovanstående anför Region Skåne att:

Förslaget tillstyrks.

Region Skåne
Regionala utvecklingsnämnden

Anna Jähnke
Ordförande

Ulrika Geeraedts
Utvecklingsdirektör